Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 27 kwietnia 2023 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Własność intelektualna – Dyrektywa 2004/48/WE – Środki, procedury i środki naprawcze niezbędne do realizacji praw własności intelektualnej – Prawo do informacji – Legitymacja procesowa – Konieczność uprzedniego ustalenia istnienia prawa własności intelektualnej

W sprawie C-628/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sąd Okręgowy w Warszawie (Polska) postanowieniem z dnia 21 lipca 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 11 października 2021 r., w postępowaniu:

TB

przy udziale:

Castorama Polska sp. z o.o.,

„Knor” sp. z o.o.,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: E. Regan, prezes izby, D. Gratsias, M. Ilešič (sprawozdawca), I. Jarukaitis i Z. Csehi, sędziowie,

rzecznik generalny: A. Rantos,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Castoramy Polska sp. z o.o. – M. Markiewicz, M. Mioduszewski i Z. Ochońska, radcowie prawni,

– w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu rządu austriackiego – A. Posch i G. Kunnert, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: polski.

– w imieniu Komisji Europejskiej – S.L. Kalėda i U. Małecka, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 17 listopada 2022 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. 2004, L 157, s. 45).

2 Wniosek ten został złożony w ramach wszczętego przez TB postępowania mającego na celu nakazanie Castoramie Polska sp. z o.o., z siedzibą w Warszawie (Polska), oraz „Knorowi" sp. z o.o., z siedzibą w Gliwicach (Polska), udzielenia informacji o pochodzeniu i sieciach dystrybucji towarów lub usług, które mają naruszać prawo własności intelektualnej przysługujące – według jej twierdzeń – TB.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2004/48

3 Zgodnie z motywami 10, 13, 17 i 19 dyrektywy 2004/48:

„(10) Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie systemów prawnych w celu zapewnienia wysokiego, równoważnego i jednakowego poziomu bezpieczeństwa [ochrony własności intelektualnej] na rynku wewnętrznym.

[…]

(13) Niezbędne jest możliwie jak najszersze zdefiniowanie zakresu stosowania niniejszej dyrektywy, tak aby obejmowała wszystkie prawa własności intelektualnej objęte przepisami wspólnotowymi w tej dziedzinie i/lub prawem wewnętrznym danego państwa członkowskiego. Wymaganie to nie wpływa jednak na możliwość życzącej sobie tego części państw członkowskich rozszerzania do celów wewnętrznych przepisów niniejszej dyrektywy, włączając działania o charakterze nieuczciwej konkurencji, w tym produkcję kopii nielegalnych i działania podobne.

[…]

(17) Przewidziane w niniejszej dyrektywie środki, procedury i środki naprawcze w każdym przypadku powinny być ustalane tak, aby w należyty sposób uwzględniały specyfikę sprawy, włączając szczególne cechy każdego prawa własności intelektualnej, i w stosownym przypadku umyślny lub nieumyślny charakter naruszenia.

[…]

(19) Ponieważ prawo autorskie wynika ze stworzenia utworu i nie wymaga formalnego wpisu do rejestru, właściwe jest przyjęcie zasady ustanowionej w art. 15 [K]onwencji berneńskiej [o ochronie dzieł literackich i artystycznych, podpisanej w Bernie w dniu 9 września 1886 r. (Akt paryski z dnia 24 lipca 1971 r.), w brzmieniu uwzględniającym zmiany z dnia 28 września 1979 r.] ustanawiającej domniemanie, według którego za autora utworu literackiego lub artystycznego uważana jest osoba, której nazwisko znajduje się na tym utworze. Podobne domniemanie należy stosować w odniesieniu do właścicieli praw pokrewnych, ponieważ często właśnie właściciel prawa pokrewnego, na przykład producent fonogramu, poszukuje ochrony praw i angażuje się w zwalczanie aktów piractwa".

4 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot", stanowi:

„Niniejsza dyrektywa dotyczy środków, procedur i środków naprawczych, niezbędnych do realizacji praw własności intelektualnej. Do celów niniejszej dyrektywy, określenie »prawa własności intelektualnej« obejmuje prawa własności przemysłowej".

5 Ujęty w rozdziale II wspomnianej dyrektywy, zatytułowanym „Środki, procedury i środki naprawcze", jej art. 3, opatrzony nagłówkiem „Obowiązki ogólne", stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Państwa członkowskie zapewniają objęte niniejszą dyrektywą środki, procedury i środki naprawcze niezbędne do stosowania praw własności intelektualnej. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze są sprawiedliwe i słuszne oraz nie są nadmiernie skomplikowane czy kosztowne, ani też nie pociągają za sobą nierozsądnych ograniczeń czasowych czy nieuzasadnionych opóźnień.

2. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze są również skuteczne, proporcjonalne i odstraszające i stosowane w taki sposób, aby zapobiec tworzeniu ograniczeń handlu prowadzonego zgodnie z prawem i zapewnić zabezpieczenia przed ich nadużywaniem".

6 Artykuł 4 tej dyrektywy, zatytułowany „Osoby uprawnione do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków naprawczych", przewiduje:

„Za osoby uprawnione do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków naprawczych określonych w niniejszym rozdziale państwa członkowskie uznają:

a) właścicieli praw własności intelektualnej, zgodnie z przepisami odpowiedniego prawa;

b) wszystkie inne osoby uprawnione do stosowania tych praw, zwłaszcza licencjobiorców, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi;

c) organizacje zbiorowego zarządzania prawami własności intelektualnej i które są uznane za uprawnione do reprezentowania właścicieli praw własności intelektualnej, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi;

d) profesjonalne organizacje zrzeszające pełnomocników, uznane za posiadające prawo do reprezentowania właścicieli praw własności intelektualnej, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi".

7 Artykuł 6 dyrektywy 2004/48, zatytułowany „Dowody”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, że, na wniosek strony, która przedstawiła należyte [racjonalnie] dostępne dowody wystarczające do poparcia jej roszczeń oraz, potwierdzające te roszczenia, wyszczególnione [wyszczególniła potwierdzające te roszczenia] dowody znajdujące się pod kontrolą strony przeciwnej, właściwe organy sądowe mogą nakazać przedstawienie takich dowodów przez stronę przeciwną, pod warunkiem zapewnienia ochrony informacji poufnych. Do celów niniejszego ustępu państwa członkowskie mogą postanowić, że należytym dowodem dla właściwych organów sądowych może być rozsądnej wielkości próbka znacznej liczby egzemplarzy utworu lub jakiegokolwiek innego przedmiotu ochrony”.

8 Artykuł 7 tej dyrektywy, zatytułowany „Środki ochrony dowodów”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają że, nawet przed wszczęciem postępowania nad meritum sprawy, właściwe organy sądowe mogą na wniosek strony, która przedstawiła należyte [racjonalnie] dostępne dowody uzasadniające jej roszczenie z tytułu naruszenia jej prawa własności intelektualnej lub zagrożenia naruszeniem tego prawa, nakazać szybkie i skuteczne środki tymczasowe zapewniające zachowanie dowodów dotyczących zarzucanego naruszenia, pod warunkiem ochrony informacji poufnych. Środki takie mogą obejmować szczegółowy opis z pobieraniem próbek lub bez, zajęcie fizyczne naruszających prawo towarów, a także, we właściwych przypadkach, materiałów i narzędzi użytych do produkcji i/lub dystrybucji tych towarów oraz związanych z nimi dokumentów. Jeśli istnieje taka potrzeba, środki te można podjąć bez wysłuchania drugiej strony, zwłaszcza gdy jakiekolwiek opóźnienie może spowodować szkodę nie do naprawienia dla właściciela praw lub istnieje dające się udowodnić ryzyko zniszczenia dowodów.

Gdy środki zapewniające zachowanie dowodów są zastosowane bez wysłuchania drugiej strony, dotknięte tym strony są powiadamiane najpóźniej niezwłocznie po zastosowaniu środków. Na żądanie stron, których dotyczy wydana decyzja, w odpowiednim czasie po powiadomieniu o środkach odbywa się kontrola sądowa, włącznie z prawem do wysłuchania, i w toku której podejmowana jest decyzja o zmianie, odwołaniu lub potwierdzeniu środków”.

9 Artykuł 8 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do informacji”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, że, w kontekście postępowania sądowego dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej oraz w odpowiedzi na uzasadnione i proporcjonalne żądanie powoda, właściwe organy sądowe mogą nakazać przedstawienie informacji o pochodzeniu i sieciach dystrybucji towarów lub usług naruszających prawo własności intelektualnej przez naruszającego i/lub jakąkolwiek inną osobę, u której:

a) stwierdzono posiadanie na skalę handlową towarów naruszających prawo;

b) stwierdzono wykonywanie [korzystanie] na skalę handlową [z] usług naruszających prawo;

c) stwierdzono dostarczanie na skalę handlową usług stosowanych w działaniach naruszających prawo;

lub która

d) została przez osobę określoną w lit. a), b) lub c) wskazana jako zaangażowana w produkcję, wytwarzanie lub dystrybucję towarów albo dostarczanie usług".

10 Artykuł 9 tej dyrektywy, zatytułowany „Środki tymczasowe i zabezpieczające", stanowi w ust. 1–3:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, że organy sądowe mogą, na żądanie wnioskodawcy:

a) wystawić przeciwko domniemanemu naruszającemu tymczasowy nakaz sądowy, który ma zapobiec możliwym dalszym naruszeniom prawa własności intelektualnej, lub w razie kontynuowania domniemanych naruszeń tego prawa, tymczasowo tego zakazać i w miarę potrzeb poddać powtarzającej się karze pieniężnej, jeśli prawo krajowe takową przewiduje, lub w przypadku ich kontynuowania nakazać złożenie zabezpieczenia zapewniającego pokrycie strat poniesionych przez właściciela praw; na takich samych zasadach można również wystawić tymczasowy nakaz sądowy przeciwko pośrednikowi, którego usługi są wykorzystywane przez osobę trzecią do naruszania prawa własności intelektualnej; nakazy sądowe przeciwko pośrednikom, których usługi są wykorzystywane przez osobę trzecią do naruszania praw autorskich lub praw pokrewnych przewidzianych [są objęte] dyrektywą 2001/29/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10)];

b) zarządzić zajęcie lub przekazanie towarów podejrzewanych o naruszanie prawa własności intelektualnej, tak aby zapobiec ich wprowadzeniu do obrotu lub przepływu w kanałach handlowych.

2. W razie naruszenia popełnionego w celach handlowych państwa członkowskie zapewniają, że jeśli poszkodowana strona przedstawia okoliczności, które mogłyby zagrozić odzyskaniu strat, organy sądowe mogą zarządzić zapobiegawcze zajęcie nieruchomego i ruchomego mienia domniemanego sprawcy naruszenia, z blokadą jego rachunków bankowych i pozostałych aktywów włącznie. W tym celu właściwe władze mogą zarządzić przedłożenie dokumentów bankowych, finansowych lub handlowych lub stosowny dostęp do odpowiednich informacji".

3. W odniesieniu do środków określonych w ust. 1 i 2, organy sądowe mają prawo żądania od wnioskodawcy dostarczenia wszelkich należytych [racjonalnie] dostępnych dowodów, które upewniłyby je w wystarczającym stopniu, że wnioskodawca jest posiadaczem praw i to prawo wnioskodawcy jest naruszane lub takie naruszenie wkrótce nastąpi".

Prawo polskie

11 Artykuł 479^{89} ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. 1964, Nr 43, poz. 296), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575) (zwanego dalej „kodeksem postępowania cywilnego"), przewiduje w § 1 i 2:

„§ 1. Przepisy niniejszego działu stosuje się w sprawach o ochronę praw autorskich i pokrewnych, o ochronę praw własności przemysłowej oraz o ochronę innych praw na dobrach niematerialnych (sprawy własności intelektualnej).

§ 2. Sprawami własności intelektualnej w rozumieniu niniejszego działu są także sprawy o:

1) zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji;

[…]”.

12 Artykuł 479^{112} kodeksu postępowania cywilnego ma następujące brzmienie:

„Przepisy dotyczące obowiązanego stosuje się do osoby, w tym również pozwanego, która posiada informacje, o których mowa w art. 479^{113}, lub dostęp do nich”.

13 Zgodnie z art. 479^{113} § 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego:

„§ 1. Na wniosek uprawnionego, jeżeli wykaże on w sposób wiarygodny okoliczności wskazujące na naruszenie, sąd może przed wszczęciem postępowania w sprawie o naruszenie lub w jego toku aż do zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji wezwać naruszającego do udzielenia informacji o pochodzeniu i sieciach dystrybucji towarów lub usług, jeżeli jest to niezbędne dla dochodzenia roszczenia.

§ 2. Jeżeli sąd wezwał do udzielenia informacji przed wszczęciem postępowania w sprawie o naruszenie, postępowanie to powinno być wszczęte nie później niż w terminie miesiąca od dnia wykonania postanowienia o udzieleniu informacji”.

14 Artykuł 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 1994, Nr 24, poz. 83), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym (Dz.U. z 2021 r., poz. 1062), stanowi:

„1. Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

2. W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

[…]

2) plastyczne;

2^{1}. Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

[…]

4. Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

15 TB jest osobą fizyczną, która w swoich sklepach internetowych sprzedaje artykuły dekoracyjne. W ramach prowadzonej działalności sprzedaje ona maszynowo produkowane przez siebie reprodukcje obrazów A, B i C. Każdy z tych obrazów zawiera nieskomplikowaną grafikę składającą się z kilku kolorów i figur geometrycznych oraz krótkie zdania. W tym względzie

obrazy A, B i C zawierają odpowiednio następujące zdania: „Mój dom moje zasady", „Nie ma ludzi idealnych a jednak jestem" i „W naszym domu rano słychać tupot małych stópek. Zawsze pachnie pysznym ciastem. Mamy dużo obowiązków, mnóstwo zabawy i miłości". TB podnosi, że jest twórcą tych obrazów, które w jej ocenie są „utworami" w rozumieniu prawa autorskiego.

16 Reprodukcje wspomnianych obrazów (zwane dalej „reprodukcjami rozpatrywanymi w postępowaniu głównym") są wprowadzane do sprzedaży przez Castoramę Polska i Knora. Wierne kopie obrazów A i B są sprzedawane w sklepie internetowym i w sklepach stacjonarnych Castoramy Polska i są dostarczane przez Knora. Castorama Polska sprzedaje również dostarczane przez Knora obrazy zawierające tekst identyczny z tekstem widniejącym na obrazie C, ale wykazujące względem tego obrazu pewne odmienności grafiki i kroju czcionek. Ani reprodukcje rozpatrywane w postępowaniu głównym, ani same obrazy, które są przedmiotem tych reprodukcji, nie wskazują autora ani pochodzenia danego produktu. Ponadto TB nie wyraziła zgody na sporządzenie tych reprodukcji ani na ich sprzedaż przez Castoramę Polska i Knora.

17 W dniu 13 października 2020 r. TB zwróciła się z wezwaniem przedsądowym do Castoramy Polska o zaniechanie naruszeń autorskich praw majątkowych i osobistych do stworzonych przez siebie „utworów".

18 W dniu 15 grudnia 2020 r. na podstawie art. 479^{113} kodeksu postępowania cywilnego TB wystąpiła do sądu odsyłającego z wnioskiem o nakazanie Castoramie Polska i Knorowi udzielenia informacji dotyczących reprodukcji rozpatrywanych w postępowaniu głównym w szczególności w odniesieniu do sieci dystrybucji i ilości otrzymanych oraz zamówionych towarów, a także kompletnej listy dostawców, daty wprowadzenia towarów do sprzedaży w sklepach stacjonarnych i w sklepie internetowym Castoramy Polska oraz ilości i kwoty uzyskanej ze sprzedaży wspomnianych towarów, z rozbiciem na sprzedaż stacjonarną oraz przez Internet.

19 TB wskazała, że przysługują jej autorskie praw majątkowe oraz osobiste do obrazów będących przedmiotem reprodukcji rozpatrywanych w postępowaniu głównym oraz że udzielenie wspomnianych informacji jest niezbędne dla dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia praw autorskich i ewentualnie roszczeń odszkodowawczych związanych z nieuczciwą konkurencją.

20 Castorama Polska wnosi do sądu odsyłającego o oddalenie tego wniosku o udzielenie informacji i, ewentualnie, o wydanie orzeczenia sądowego o jak najwęższym zakresie, podnosząc, że zakres ten powinien być ograniczony jedynie do „utworów" w rozumieniu prawa autorskiego, i kwestionując status obrazów będących przedmiotem reprodukcji rozpatrywanych w postępowaniu głównym jako „utworów" w rozumieniu tego prawa. Zwraca się ona również o ochronę tajemnicy przedsiębiorstwa i podnosi, że TB nie wykazała, aby przysługiwały jej autorskie prawa majątkowe do tych reprodukcji. W ocenie Castoramy Polska wytwory intelektu, których dotyczy wniosek TB, nie są oryginalne, przy czym TB nie wykazała spełnienia przesłanki ich nowości. Uwzględnienie tego wniosku oznaczałoby zatem udzielenie ochrony prawnoautorskiej „pomysłom" i „ideom", gdyż obrazy będące przedmiotem wspomnianych reprodukcji wpisują się w aktualny trend mody na „tak zwane uproszczone grafiki motywacyjne" ze „zdaniami błahymi". Castorama Polska uważa ponadto, że wszystkie elementy graficzne tych obrazów są błahe i powtarzalne oraz że nie wykazują w żaden sposób jakiejkolwiek oryginalności w zakresie kompozycji, kolorów i użytych czcionek względem innych grafik dostępnych na rynku.

21 Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że przedłożone przez TB dowody składają się jedynie, po pierwsze, z wydruków z jej witryny internetowej przedstawiających ofertę jej sklepów internetowych oraz z faktur wystawianych od 2014 r., a po drugie, z wydruków z witryn internetowych Castoramy Polska i faktur dotyczących sprzedaży obrazów w sklepie internetowym tej spółki.

22 W celu rozpatrzenia wniosku TB w ramach sporu w postępowaniu głównym sąd odsyłający zastanawia się nad wykładnią, jaką należy nadać art. 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48, a w szczególności nad kwestią, czy w ramach wszczętego na podstawie tego przepisu postępowania w sprawie żądania udzielenia informacji przysługiwanie zainteresowanemu praw własności intelektualnej powołanych na poparcie tego żądania powinno zostać stwierdzone, czy też jedynie „uprawdopodobnione".

23 W tych okolicznościach Sąd Okręgowy w Warszawie (Polska) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) [C]zy art. 8 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 dyrektywy [2004/48] powinien być rozumiany w ten sposób, że dotyczy on środka ochrony praw własności intelektualnej, przysługującego jedynie wtedy, gdy zostanie stwierdzone w tym lub innym postępowaniu przysługiwanie prawa własności intelektualnej uprawnionemu?

W przypadku odpowiedzi negatywnej na [pytanie pierwsze]:

2) [C]zy art. 8 ust. 1 dyrektywy w związku z art. 4 ust. 1 dyrektywy [2004/48] powinien być rozumiany w ten sposób, że wystarczające jest uprawdopodobnienie, że środek ten dotyczy istniejącego prawa własności intelektualnej[,] a nie udowodnienie tej okoliczności, w szczególności w sytuacji, w której żądanie udzielenia informacji o pochodzeniu i sieciach dystrybucji towarów lub usług poprzedza dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia praw własności intelektualnej?".

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

24 Rząd austriacki kwestionuje dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na tej podstawie, że wykładnia art. 8 dyrektywy 2004/48 nie jest niezbędna do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym.

25 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału procedura przewidziana w art. 267 TFUE jest instrumentem współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi, dzięki któremu Trybunał dostarcza sądom krajowym elementów wykładni prawa Unii, które są im niezbędne dla rozstrzygnięcia przedstawionych im sporów (wyroki: z dnia 20 czerwca 2013 r., Impacto Azul, C-186/12, EU:C:2013:412, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 1 sierpnia 2022 r., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).

26 W tym względzie należy przypomnieć, że w ramach tej procedury wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy – przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy – zarówno ocena tego, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena istotności pytań, które zadaje on Trybunałowi. W konsekwencji, jeżeli zadane pytania dotyczą wykładni prawa

Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia. Wynika stąd, że pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odrzucenie przez Trybunał wniosku sądu krajowego jest zatem możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 3 czerwca 2021 r., BalevBio, C-76/20, EU:C:2021:441, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).

27 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że konieczność dokonania użytecznej dla sądu krajowego wykładni prawa Unii wymaga, aby sąd ten określił okoliczności faktyczne i prawne, na tle których wyłoniły się przedstawione przezeń pytania, albo co najmniej wskazał stan faktyczny stanowiący podstawę tych pytań. Ponadto postanowienie odsyłające musi wskazywać dokładne powody, dla których sąd odsyłający ma wątpliwości co do wykładni prawa Unii i dla których uznał za konieczne przedstawienie pytań prejudycjalnych Trybunałowi (wyrok z dnia 1 sierpnia 2022 r., Roma Multiservizi i Rekeep, C-332/20, EU:C:2022:610, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

28 W niniejszym przypadku sąd odsyłający przedstawia w sposób wystarczająco jasny kontekst prawny i faktyczny oraz powody, dla których powziął wątpliwości w kwestii wykładni niektórych przepisów, którą uważa za niezbędną do wydania orzeczenia. W szczególności nie jest oczywiste, że wykładnia, o którą się zwrócono, jest pozbawiona związku ze sporem w postępowaniu głównym lub że podniesiony problem ma charakter hipotetyczny.

29 Wynika stąd, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

30 Poprzez swoje pytania prejudycjalne, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście postępowania sądowego dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej wnioskodawca powinien wykazać dla celów żądania udzielenia informacji na podstawie tego art. 8, że przysługuje mu dane prawo własności intelektualnej, czy też wystarczy, że uprawdopodobni on, iż przysługuje mu to prawo własności intelektualnej, w szczególności w sytuacji, gdy żądanie udzielenia informacji poprzedza dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia wspomnianego prawa własności intelektualnej.

31 Poprzez wspomnianą dyrektywę prawodawca Unii postanowił zapewnić wysoki poziom ochrony własności intelektualnej na rynku wewnętrznym (wyrok z dnia 18 grudnia 2019 r., IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, pkt 38) i dokonać minimalnej harmonizacji w odniesieniu do egzekwowania praw własności intelektualnej w ogólności (wyrok z dnia 9 lipca 2020 r., Constantin Film Verleih, C-264/19, EU:C:2020:542, pkt 36).

32 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a) wspomnianej dyrektywy państwa członkowskie zapewniają, że w kontekście postępowania sądowego dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej oraz w odpowiedzi na uzasadnione i proporcjonalne żądanie powoda właściwe organy sądowe mogą nakazać przedstawienie informacji o pochodzeniu

i sieciach dystrybucji towarów lub usług naruszających prawo własności intelektualnej przez naruszającego lub jakąkolwiek inną osobę, u której stwierdzono posiadanie na skalę handlową towarów naruszających prawo.

33 Zatem, co się tyczy brzmienia tego przepisu, należy stwierdzić, że nie przewiduje on sam w sobie obowiązku wykazania przez powoda, iż przysługuje mu dane prawo własności intelektualnej.

34 Na mocy art. 4 dyrektywy 2004/48 osoby uprawnione do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków naprawczych przewidzianych w rozdziale II tej dyrektywy muszą należeć do jednej z czterech kategorii osób lub organizacji wymienionych w lit. a)–d) tego artykułu. Kategorie te obejmują, po pierwsze, właścicieli praw własności intelektualnej, zgodnie z przepisami odpowiedniego prawa; po drugie, wszystkie inne osoby uprawnione do stosowania tych praw, zwłaszcza licencjobiorców, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi; po trzecie, organizacje zbiorowego zarządzania prawami własności intelektualnej i które są uznane za uprawnione do reprezentowania właścicieli praw własności intelektualnej, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi; a po czwarte, profesjonalne organizacje zrzeszające pełnomocników, uznane za posiadające prawo do reprezentowania właścicieli praw własności intelektualnej, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa i zgodnie z nimi.

35 Ponieważ art. 4 lit. a) tej dyrektywy odnosi się do „właścicieli praw własności intelektualnej”, przepis ten można rozumieć w ten sposób, że w ramach stosowania art. 8 wspomnianej dyrektywy powód powinien wykazać, że rzeczywiście jest właścicielem danego prawa własności intelektualnej.

36 Jednakże zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część przepis ten stanowi (wyrok z dnia 22 grudnia 2022 r., Quadrant Amroq Beverages, C-332/21, EU:C:2022:1031, pkt 42).

37 W związku z tym w celu dokonania wykładni art. 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48 należy zbadać kontekst, w jaki wpisuje się ten przepis, oraz cele tej dyrektywy.

38 Co się tyczy standardu dowodowego wymaganego do celów stosowania „środków, procedur i środków naprawczych” przewidzianych w rozdziale II dyrektywy 2004/48, w szczególności z art. 6 tej dyrektywy wynika, że dla celów złożenia wniosku o przedstawienie dowodów przez stronę przeciwną wnioskodawca powinien przedstawić „należyte [racjonalnie] dostępne dowody wystarczające do poparcia [jego] roszczeń”. Artykuł 7 wspomnianej dyrektywy wymaga, aby dla celów złożenia wniosku o zastosowanie środków tymczasowych służących zabezpieczeniu dowodów wnioskodawca przedstawił „należyte [racjonalnie] dostępne dowody uzasadniające [jego] roszczenie z tytułu naruszenia [jego] prawa własności intelektualnej”. Wreszcie, art. 9 tej dyrektywy, odnoszący się do środków tymczasowych i zabezpieczających, przewiduje w ust. 3, że organy sądowe mają prawo żądania od wnioskodawcy dostarczenia „wszelkich należytych [racjonalnie] dostępnych dowodów, które upewniłyby je w wystarczającym stopniu, że wnioskodawca jest posiadaczem praw i to prawo wnioskodawcy jest naruszane lub takie naruszenie wkrótce nastąpi”.

39 Co się tyczy celu, z jej motywów 10 i 13 wynika, odpowiednio, że jest nim zbliżenie systemów prawnych państw członkowskich w zamiarze zapewnienia wysokiego, równoważnego i jednakowego poziomu ochrony własności intelektualnej. Przepisy tej dyrektywy służą

uregulowaniu wszystkich aspektów związanych z prawami własności intelektualnej, które są nierozłącznie związane, po pierwsze, z egzekwowaniem tych praw, a po drugie, z ich naruszaniem, poprzez ustanowienie skutecznych środków prawnych służących zapobieganiu naruszeniom, spowodowaniu ich zaprzestania lub zadośćuczynieniu za każde naruszenie istniejącego prawa własności intelektualnej (wyrok z dnia 18 grudnia 2019 r., IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, pkt 38, 40).

40 W tym względzie należy podkreślić, że przewidziane w art. 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48 postępowanie o udzielenie informacji na rzecz właściciela praw własności intelektualnej stanowi postępowanie o charakterze odrębnym (zob. podobnie wyrok z dnia 17 czerwca 2021 r., M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, pkt 81, 82).

41 Również zgodnie z orzecznictwem Trybunału w celu zagwarantowania wysokiego poziomu ochrony własności intelektualnej należy odrzucić wykładnię, która uznawałaby, że przewidziane w art. 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48 prawo do informacji przysługuje wyłącznie w ramach postępowania mającego na celu stwierdzenie naruszenia prawa do własności intelektualnej, ponieważ zagwarantowanie takiego poziomu ochrony byłoby zagrożone, gdyby nie było możliwe skorzystanie z prawa do informacji również w ramach odrębnego postępowania wszczętego po prawomocnym zakończeniu postępowania sądowego, w którym stwierdzono naruszenie prawa własności intelektualnej (wyrok z dnia 18 stycznia 2017 r., NEW WAVE CZ, C-427/15, EU:C:2017:18, pkt 24).

42 Trybunał uściślił, że to samo rozumowanie należy zastosować w odniesieniu do odrębnego postępowania poprzedzającego powództwo odszkodowawcze, w którym na podstawie art. 8 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2004/48 powód domaga się informacji pozwalających właśnie na skuteczne wytoczenie powództwa przeciwko podmiotom mającym dopuszczać się naruszeń praw autorskich (wyrok z dnia 17 czerwca 2021 r., M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, pkt 82).

43 Ponadto Trybunał orzekł, że przewidziane w art. 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48 prawo do informacji stanowi konkretyzację prawa podstawowego do skutecznego środka prawnego, zagwarantowanego w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, i zapewnia w ten sposób skuteczne wykonanie podstawowego prawa własności, którego część stanowi prawo własności intelektualnej, chronione w art. 17 ust. 2 tej karty. Zatem to prawo do informacji umożliwia podmiotowi prawa własności intelektualnej zidentyfikowanie osoby, która narusza to prawo, i podjęcie w celu ochrony tego prawa własności intelektualnej niezbędnych kroków, takich jak złożenie wniosków o zastosowanie środków tymczasowych przewidzianych w art. 9 ust. 1 i 2 tej dyrektywy lub o odszkodowanie przewidziane w art. 13 wspomnianej dyrektywy (zob. podobnie wyrok z dnia 17 czerwca 2021 r., M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, pkt 83). Bez pełnej wiedzy na temat zakresu naruszenia prawa własności intelektualnej podmiot wspomnianego prawa własności intelektualnej nie byłby bowiem w stanie oszacować dokładnie wysokości odszkodowania przysługującego mu z tytułu tego naruszenia.

44 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 41 opinii, z całości tego orzecznictwa jasno wynika, że należy odróżnić funkcję żądania udzielenia informacji na podstawie art. 8 dyrektywy 2004/48 od funkcji powództwa o stwierdzenie naruszenia prawa własności intelektualnej.

45 Przewidziane w art. 8 dyrektywy 2004/48 żądanie udzielenia informacji służy innemu celowi niż powództwo o stwierdzenie naruszenia prawa własności intelektualnej. Gdyby żądanie to podlegało tym samym wymogom dowodowym co powództwo o stwierdzenie naruszenia prawa własności intelektualnej, odrębna procedura ustanowiona w tym art. 8, która stanowi specyfikę prawa Unii, straciłaby w znacznej części swoją praktyczną skuteczność.

46 Ponadto w celu dokładnego określenia wystarczającego charakteru dowodów przedstawionych w ramach przewidzianego w art. 8 tej dyrektywy postępowania o udzielenie informacji należy wziąć pod uwagę charakter podnoszonego prawa własności intelektualnej oraz ewentualne szczególne formalności warunkujące przysługiwanie tego prawa.

47 Wynika to także z motywu 17 wspomnianej dyrektywy, który stanowi, że przewidziane środki, procedury i środki naprawcze w każdym przypadku powinny być ustalane tak, aby w należyty sposób uwzględniały specyfikę sprawy, włączając szczególne cechy każdego prawa własności intelektualnej, i w stosownym przypadku umyślny lub nieumyślny charakter naruszenia.

48 W niniejszej sprawie sąd odsyłający wskazuje, że przedmiotem sprawy w postępowaniu głównym jest prawo autorskie, na które powołuje się TB.

49 W tym względzie w motywie 19 dyrektywy 2004/48 podkreślono między innymi, że „prawo autorskie wynika ze stworzenia utworu i nie wymaga formalnego wpisu do rejestru”.

50 W odniesieniu do prawa autorskiego z orzecznictwa Trybunału dotyczącego dyrektywy 2001/29 wynika, że na pojęcie „utworu” składają się dwa elementy. Z jednej strony pojęcie to wymaga istnienia oryginalnego przedmiotu stanowiącego własną twórczość intelektualną jego autora, a z drugiej strony wymaga ono wyrazu tej twórczości. Co się tyczy pierwszego z tych elementów, aby przedmiot mógł zostać uznany za oryginalny, konieczne i zarazem wystarczające jest to, by stanowił on odzwierciedlenie osobowości autora, przejawiające się w jego swobodnych i twórczych wyborach. Jeżeli chodzi o drugi z elementów, pojęcie „utworu”, do którego odnosi się dyrektywa 2001/29, w sposób konieczny oznacza istnienie przedmiotu możliwego do zidentyfikowania z wystarczającym stopniem precyzji i obiektywności (zob. podobnie wyrok z dnia 11 czerwca 2020 r., Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, pkt 22–25).

51 Do sądu odsyłającego będzie należało zbadanie, czy TB przedstawiła dowody wystarczające do wykazania, że przysługuje jej dane prawo własności intelektualnej.

52 Podobnie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2004/48 stanowi, że przewidziane w jej rozdziale II środki, procedury i środki naprawcze powinny być w szczególności sprawiedliwe i słuszne oraz nie powinny być nadmiernie kosztowne. Ponadto zgodnie z art. 3 ust. 2 tej dyrektywy te środki, procedury i środki naprawcze powinny być skuteczne, proporcjonalne oraz odstraszające i stosowane w taki sposób, aby zapewnić zabezpieczenia przed ich nadużywaniem. Ów art. 3 nakłada zatem na państwa członkowskie, a w ostatecznym rozrachunku na sądy krajowe, zapewnienie gwarancji, że – w szczególności – żądanie udzielenia informacji, o którym mowa w art. 8 wspomnianej dyrektywy, nie będzie nadużywane (wyrok z dnia 28 kwietnia 2022 r., Phoenix Contact, C-44/21, EU:C:2022:309, pkt 43).

53 W konsekwencji do sądu odsyłającego będzie należało dokonanie oceny uzasadnienia i proporcjonalności złożonego do niego wniosku o udzielenie informacji, a także sprawdzenie, czy wnioskodawczyni w postępowaniu głównym nie nadużyła tego wniosku. W tym celu sąd ten

będzie musiał wziąć należycie pod uwagę wszystkie obiektywne okoliczności sprawy w postępowaniu głównym (zob. podobnie wyrok z dnia 12 września 2019 r., Bayer Pharma, C-688/17, EU:C:2019:722, pkt 70).

54 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 48 opinii, w przypadku stwierdzenia przez sąd odsyłający wystąpienia nadużycia prawa powinien on odmówić możliwości skorzystania z przewidzianego w art. 8 dyrektywy 2004/48 prawa do informacji.

55 W świetle całości powyższych rozważań na zadane pytania należy odpowiedzieć, że art. 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście postępowania sądowego dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej, o którym to postępowaniu mowa w tym przepisie, wnioskodawca dla celów żądania udzielenia informacji na podstawie tego art. 8 musi przedstawić wszelkie racjonalnie dostępne dowody umożliwiające sądowi rozpatrującemu to żądanie uzyskanie z wystarczającą pewnością przekonania, iż wnioskodawcy przysługuje owo prawo, poprzez przedłożenie odpowiednich dowodów w świetle charakteru wspomnianego prawa i ewentualnych mających zastosowanie szczególnych formalności.

W przedmiocie kosztów

56 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 8 ust. 1 dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej

należy interpretować w ten sposób, że:

w kontekście postępowania sądowego dotyczącego naruszenia prawa własności intelektualnej, o którym to postępowaniu mowa w tym przepisie, wnioskodawca dla celów żądania udzielenia informacji na podstawie tego art. 8 musi przedstawić wszelkie racjonalnie dostępne dowody umożliwiające sądowi rozpatrującemu to żądanie uzyskanie z wystarczającą pewnością przekonania, iż wnioskodawcy przysługuje owo prawo, poprzez przedłożenie odpowiednich dowodów w świetle charakteru wspomnianego prawa i ewentualnych mających zastosowanie szczególnych formalności.

Podpisy